

Reanimatie & Recht

zorgvuldig balanceren tussen hulpverleningsplicht en
zelfbeschikkingsrecht

mr. Bob Berkemeier

Letselschade adviseur

Maassen Letseldesk

Hulpverleningsplicht

Verankerd in:

- Millennia van christelijke ethische normen
- Zie “Barmhartige Samaritaan”
- De wet: zoals art. 450 Wetboek van Strafrecht
- Civielrechtelijke zorgvuldigheidsnormen
- Gezondheidsrechtelijke normen
- Tuchtrechtelijke normen

Art. 450 Wetboek van Strafrecht

Hij die, **getuige** van het **ogenblikkelijk levensgevaar** waarin een ander verkeert, **nalaat** deze die hulp te verlenen of te verschaffen die hij hem, **zonder gevaar** voor zichzelf of anderen redelijkerwijs te kunnen duchten, verlenen of verschaffen kan, wordt, **indien de dood van de hulpbehoevende volgt**, gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie (€3800,00).

Civielrechtelijke rechtsverhouding

Tussen hulpverlener en slachtoffer:

- In acute eerste hulpsituatie (bijv. straat, sportveld, winkel)
- Bij al bestaande behandelrelatie (in zieken-, verpleeg- of verzorgingshuis)

Hulpverleningsrelatie op straat juridisch

Burgerlijk Wetboek (BW):

- Artikel 6:198 BW e.v. over zaakwaarneming
- Artikel 6:162 BW over onrechtmatige daad

Zaakwaarneming I (art.6:198 BW)

Zaakwaarneming is het zich **willens en wetens** en op **redelijke grond** inlaten met de **behartiging van eens anders belang, zonder de bevoegdheid** daartoe aan een rechtshandeling of een elders in de wet geregelde rechtsverhouding te ontleen.

De zaakwaarnemer heeft recht op vergoeding eigen schade.

Zaakwaarneming II (art.6:199 BW)

- De zaakwaarnemer is verplicht bij de waarneming de **nodige zorg** te betrachten en, voor zover dit redelijkerwijze van hem kan worden verlangd, de begonnen waarneming voort te zetten.
- De zaakwaarnemer doet, zodra dit redelijkerwijze mogelijk is, aan de belanghebbende **verantwoording** van hetgeen hij heeft verricht. Heeft hij voor de belanghebbende gelden uitgegeven of ontvangen, dan doet hij daarvan **rekening**.

Civielrechtelijke aansprakelijkheid voor onrechtmatige daad (art.6:199 BW)

- Hij die jegens een ander een onrechtmatige daad pleegt, welke hem kan worden toegerekend, **is verplicht de schade die de ander dientengevolge lijdt, te vergoeden.**
- Als onrechtmatige daad worden aangemerkt een **inbreuk** op een recht en **een doen of nalaten** in strijd met een wettelijke plicht of met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt, een en ander behoudens de aanwezigheid van een rechtvaardigingsgrond.
- Een onrechtmatige daad kan aan de dader worden toegerekend, indien zij te wijten is aan zijn schuld of aan een oorzaak welke **krachtens de wet of de in het verkeer geldende opvattingen voor zijn rekening komt.**

Normen voor zorgvuldig reanimeren

Bepaald door:

- Actuele inhoud reanimatiecursussen
- Professionele hulpverleningsprotocollen
- Richtlijnen Nederlandse Reanimatieraad NRR
- Opleidings- en bekwaamheidsniveau helper
- Omstandigheden ter plaatse van incident

De andere kant...

Zie artikelen 7:446 BW en verder over de geneeskundige behandelingsovereenkomst en het zelfbeschikkingsrecht van de patiënt (7:450 BW).

Vereisten krachtens behandelingsovereenkomst

- Toestemming patiënt
- Handelen in overeenstemming met
- Verantwoordelijkheid hulpverlener en
- Professionele standaard

Non-reanimatieverklaringen

buiten bestaande behandelrelatie:

- op straat, sportveld, in tram, winkel, e.d.

binnen bestaande behandelrelatie:

- in zieken-, verpleeg- of verzorgingshuis, terminale thuiszorg, e.d.

Relevant buiten bestaande behandelrelatie

- aard van de verklaring: penning, papier, mondelinge mededeling van omstander?
- verklaring vindbaar?
- interpretatie van de verklaring?
- wat bedoelt slachtoffer er precies mee?
- nooit en te nimmer reanimeren bedoeld?
- of alleen bij te verwachten uitzichtloosheid?
- omstandigheden noodsituatie?
- mag en moet hulpverlener eerst in kleding of tasjes rommelen alvorens reanimatie te starten?

Enkele algemene conclusies

- Niets doen is altijd fataal en onomkeerbaar
- Stoppen kan altijd nog
- Pas na zorgvuldige professionele diagnostiek
- en na zorgvuldige uitleg bedoeling slachtoffer
- Mede afhankelijk van omstandigheden zoals moment en plaats circulatiestilstand (bijv. in de ambulance met verpleegkundige en defibrillator ernaast grote kans op succes zonder gezondheidsschade)

Vrees voor aansprakelijkstelling?

- Geen jurisprudentie bekend over aansprakelijk gestelde spoedhulpverleners in acute situaties
- Zelfs bij interpretatie non-reanimatieverklaringen in ziekenhuissituatie stelt de rechter (in sporadische jurisprudentie) hoge eisen aan zorgvuldig onderzoek bedoeling patiënt
- Dus bij acute hulp buiten het ziekenhuis is succesvolle aansprakelijkstelling voor “ongewenst” reanimeren wegens interpretatieprobleem, met betrekking tot verklaring, niet waarschijnlijk

Bedankt voor uw aandacht

Voor meer informatie

mr. Bob Berkemeier

mr. Youri Lentjes

mr. Bob Maassen

026-3194646

06-13507811

www.letseldesk.nl

info@letseldesk.nl

